

Jaarverslag 2022

Inhoud

1. *Samenvatting*
2. *Wettelijke taken en additionele taken, samenstelling en organisatie van de Raad voor plantenrassen*
3. *Gezamenlijke vergaderingen, actualiteiten en ontwikkelingen, aanmeldersoverleg*
4. *Verlening kwekersrecht voor sier-, groente- en landbouwgewassen*
5. *Toelating van groente-, landbouw-, fruitgewassen en houtopstanden*
6. *Het identiteitsonderzoek (DUS-onderzoek) en Cultuur- en gebruikswaarde-onderzoek (CGO)*
7. *Procedurele aangelegenheden*
8. *Betrokkenheid bij wettelijke stelsels andere landen*

1. Samenvatting

De Raad voor plantenrassen heeft als primaire taak het verlenen van kwekersrechten voor nieuwe plantenrassen en het toelaten van plantenrassen tot de rassenverkeerslijst. Hoewel de coronamaatregelen in het verslagjaar werden beëindigd, was de invloed van de pandemie nog steeds merkbaar in het aantal aanvragen dat nog steeds wat lager lag dan voor de uitbraak.

Kwekersrecht en toelating

Het aantal aangevraagde nationale kwekersrechten heeft zich de afgelopen jaren gestabiliseerd tussen globaal 700 en 800 per jaar. In het verslagjaar werden er 684 nationale kwekersrechten aangevraagd tegen vorig jaar 837. Per gewasgroep was het aantal aanvragen als volgt: landbouwgewassen 70, groentegewassen 453 en voor siergewassen 161. In alle gewasgroepen was er een geringe afname van het aantal aanvragen, de afname was relatief het grootst in de siergewassen. Ook bij de Communautaire aanvragen was de grootste afname zichtbaar in de groep siergewassen. Over een langere termijn terugkijkend zijn de aantallen 684 en 837 in de buurt van de uitersten van de bandbreedte. Er waren in 2022 8.396 nationale kwekersrechten van kracht.

Het aantal aanvragen voor kwekersrecht van hennepassen is na de toename in de afgelopen jaren dit jaar afgenomen tot 19, maar nog steeds substantieel. De beleidsmatige onduidelijkheid t.a.v. de mogelijkheid om hennepassen te telen en verhandelen lijkt hierbij een rol te spelen. Het beleid wordt momenteel door de betrokken ministeries geëvalueerd.

In het verslagjaar zijn er 969 aanvragen voor toelating op de rassenverkeerslijst ontvangen van rassen van groente- en landbouwgewassen. Er zijn 6 opstanden van bosbouwgewassen toegelaten (richtlijnsoorten). Daarnaast werd er 1 opstand van een niet-richtlijnsoort aanbevolen. Deze 7 opstanden zijn opgenomen op de website van de Rassenlijst bomen.

Er werden geen klachten, bezwaar- of beroepschriften ontvangen.

Samenstelling van de Raad

In 2022 heeft de Raad 4 nieuwe leden mogen verwelkomen, waaronder een nieuwe voorzitter. Vier leden namen afscheid van de Raad.

Projecten

a) *Bouw nieuwe website Raad voor plantenrassen*

In het verslagjaar is het project Bouw nieuwe website Raad voor plantenrassen vrijwel volledig afgerond. In het voorjaar van 2023 gaat de nieuwe website live. De nieuwe website heeft meer capaciteit, o.a. om te werken met digitale aanmeldmodules. Daarnaast zijn het NRR en de digitale aanmeldmodules beter zichtbaar. Tevens is het nieuwe beeldmerk van de Raad gebruikt.

b) *Verlenging kwekersrecht voor houtige siergewassen*

In 2021 is de Communautaire kwekersrechtverordening gewijzigd waarmee de beschermingsduur voor houtige siergewassen met 5 jaar is verlengd. Met een wijziging in de Nederlandse regelgeving heeft de Raad deze wijziging ook op nationaal niveau doorgevoerd.

c) *Vernieuwing website Rassenlijst bomen*

De website van de Rassenlijst bomen is door CGN (Centrum Genetische Bronnen Nederland) vernieuwd. De uitvoering van het project werd mogelijk gemaakt via het methodiekenbudget. De website is gemoderniseerd, teksten zijn geredigeerd en toegankelijker gemaakt en er is een nieuw beeldmerk. Ook heeft het aanmelden van een nieuwe opstand een prominenter plek gekregen.

d) *Digitaal aanmelden (t.b.v. kwekersrecht/toelating)*

In 2022 werd ca. 80% van de aanmeldingen digitaal ingediend, in 2021 was dit nog ca. 50%.

Betrokkenheid bij wettelijke kwekersrechtstelsels andere landen

Nederland speelt een belangrijke rol bij het delen van kennis met andere landen op het gebied van kwekersrecht en DUS-onderzoek. Deze open houding is gebaseerd op het idee dat de wereld profiteert van de beschikbaarheid van goede plantenrassen.

In dit kader zijn de secretaris en de plv. secretaris van de Raad in het verslagjaar betrokken geweest bij de ondersteuning en promotie van kwekersrechtstelsels in Kazachstan, Egypte, Tanzania/Zanzibar, Filippijnen, Ghana en Nigeria.

2. Wettelijke taken en additionele taken, samenstelling en organisatie van de Raad

a) *Wettelijke taken en additionele taken (publieke taken)*

De Raad is een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) zonder rechtspersoonlijkheid en maakt onderdeel uit van de rechtspersoon Staat der Nederlanden. De Raad is ingesteld bij de Zaaizaad- en plantgoedwet 2005 (ZPW 2005). Deze wet geeft uitvoering aan internationale verplichtingen op het gebied van de toelating van plantenrassen, de verlening van intellectuele eigendomsbescherming met betrekking tot plantenrassen (kwekersrecht) en de verhandeling van teeltmateriaal. De belangrijkste taken en bevoegdheden die de Raad voor plantenrassen bij wet heeft zijn:

- Verlening van nationaal kwekersrecht
- Toelating van rassen en opstanden van landbouw-, groente-, fruit- en bosbouwgewassen
- Het actualiseren en onderhouden van het nationaal rassenregister
- Aanwijzing van instandhouders van rassen van landbouw- en groentegewassen

Naast zijn wettelijke taken heeft de Raad nog een aantal additionele taken waarvoor hij een bijdrage van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (hierna: het Ministerie van LNV) ontvangt. Deze additionele taken houden alle verband met de wettelijke taken van de Raad.

Relevante regelgeving

- Zaaizaad- en plantgoedwet 2005 (Staatsblad 184, 7 april 2005)
- Besluit werkzaamheden Raad voor plantenrassen (Staatsblad 653, 20 december 2005)
- Regeling werkzaamheden Raad voor plantenrassen (Staatscourant 15, 20 januari 2006)
- Bestuursreglement van de Raad voor plantenrassen
- Kaderwet zelfstandige bestuursorganen (Staatsblad 587, 30 november 2006)
- Regelgeving materieel en financieel beheer rijksoverheid
- Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (Staatsblad 583, 23 november 2012)

b) *Samenstelling van de Raad*

De leden van de Raad worden benoemd voor een periode van 5 jaar en kunnen ten hoogste tweemaal worden herbenoemd. De samenstelling van de Raad was in het verslagjaar als volgt (tussen haakjes de beëindiging of aanvang van de benoemstermijn):

Voorzitter: dr. L. van Vloten-Doting (tot 1 juli 2022)

Voorzitter: mr. ing. H.A. Harmsma (vanaf 1 juli 2022)

Afdeling Tuinbouwgewassen

ing. G.A.A.M. Meijerink (vicevoorzitter, vanaf 1 februari 2016)

ir. C.M.M. van Winden (tot 1 juli 2022)

ing. C. van Ettekoven (vanaf 1 juli 2022)

dr. ir. S. Heimovaara (tot 22 maart 2022)

dr. J.D. Peleman (vanaf 1 juli 2022)

Ir. E.K. Pinxterhuis (vanaf 1 september 2019)

Afdeling Landbouwgewassen

ir. P. Keijzer (vicevoorzitter, vanaf 1 september 2019)
dr. ir. O.E. Scholten (vanaf 1 februari 2021)
drs. ing. A.N. Hoogendijk (vanaf 1 februari 2021)
ir. H. van de Haar (tot 1 juli 2022)
ir. dr. M. Kooman-Gersmann (vanaf 1 juli 2022)

Afdeling Bosbouwgewassen

ir. A.J.H. Willems (vicevoorzitter, vanaf 1 februari 2021)
dr. ir. H.H. Bartelink (vanaf 1 september 2019)

c) *Organisatie van de Raad*

Sinds 1 januari 2008 zijn de administratieve en juridische ondersteuning van de Raad (4,2 resp. 1,0 fte) ondergebracht bij het privaatrechtelijke zelfstandig bestuursorgaan 'Stichting Nederlandse Algemene Kwaliteitsdienst Tuinbouw' (hierna: Naktuinbouw). Daarbij is met een onafhankelijkheidsprotocol geborgd dat de secretaris van de Raad onafhankelijk van het bestuur en directie van Naktuinbouw kan functioneren. De relatie tussen de Raad (opdrachtgever), Naktuinbouw (uitvoerder van de administratieve taken alsmede van het technisch onderzoek) en het Ministerie van LNV is vastgelegd in een tripartite overeenkomst. Deze tripartite overeenkomst is op 22 maart 2019 vernieuwd en is geldig voor een periode van 10 jaar.

Aantal vergaderingen van de Raad in 2022

Afdeling Bosbouwgewassen: 2
Afdeling Landbouwgewassen: 3
Afdeling Tuinbouwgewassen: 3
Alle afdelingen gezamenlijk: 3

Bestuurlijke overleggen met LNV

In het voorjaar en het najaar heeft een tweetal bestuurlijke overleggen plaats gehad met LNV in het kader van de governancerelatie. Hierbij kwamen onder andere enkele beleidsmatige kwesties aan de orde zoals de aanstaande 5-jaarlijks zbo-evaluatie van de Raad, de verlenging van de beschermingsduur voor houtige siergewassen met 5 jaar, herregistratie, stand van zaken implementatie rapport Planten voor de toekomst, nieuwe teeltmateriaal wetgeving EU en de UPOV-sessies die plaats hebben gehad in oktober 2022.

Aan de Raad is ter ondersteuning van zijn werkzaamheden een bureau verbonden. Aan het hoofd van het bureau staat de secretaris van de Raad, de heer C.J.A. Groenewoud. De secretaris maakt geen onderdeel uit van de Raad. Op 1 januari 2022 is door LNV ter ondersteuning van de secretaris de heer M.H.A. Hoffman benoemd als plv. secretaris van de Raad.

3. Gezamenlijke vergaderingen, actualiteiten en ontwikkelingen, aanmeldersoverleg

a) *Gezamenlijke vergaderingen 2022*

In 2022 heeft de Raad 3 maal een gezamenlijke vergadering gehouden:

- 1) In zijn vergadering van 17 maart 2022 heeft de Raad o.a. de eindrapportage van het methodiekenonderzoek 2021 vastgesteld.

- 2) In een bijzondere vergadering van 16 juni 2022 heeft de Raad afscheid genomen van de toenmalige voorzitter en de nieuwe voorzitter verwelkomd.
- 3) In zijn vergadering van 11 november 2021 heeft de Raad:
 - a) de tussenrapportage van de methodiekenprojecten 2022 vastgesteld;
 - b) de vernieuwde beleidsnotitie "Taakopvatting van de Raad" vastgesteld;
 - c) de subsidies verleend voor de methodiekenprojecten voor het jaar 2023. Er werden voor het onderzoeksjaar 2022 12 projectvoorstellen ingediend. De projecten waaraan subsidie is verleend kunnen als volgt worden gecategoriseerd:
 - I. Projecten die leiden tot inhoudelijke verbetering en innovatie van het Rassenonderzoek: 7
 - II. Projecten die leiden tot meer efficiëntie van het rassenonderzoek. Het gaat om de verdere ontwikkeling van bestaande kennis: 5
 - III. Projecten die leiden tot meer efficiëntie in de (aanvraag)procedure: 0
 - IV. Overige methodiekenvoorstellen: 0

Bij methodiekenprojecten gaat het om projecten die het Nederlandse systeem van toelating en kwekersrechtverlening efficiënter- en sterker maken.

b) *Actualiteiten en ontwikkelingen*

Herregistratie (verlenging registratie)

De toelating van een ras van een groente- of landbouwgewas in het NRR (registratie) vervalt na 10 jaar. Twee jaar voordat de toelating vervalt krijgen de instandhouders de gelegenheid om de plantenrassen - waarvan zij instandhouder zijn - te herregistreren. In 2022 kwamen ca. 1200 rassen in aanmerking voor herregistratie, hiervan zijn er ruim 800 daadwerkelijk aangemeld voor herregistratie. Verder zijn er in 2022 ca. 880 rassen - die niet meer in stand werden gehouden - verwijderd uit het NRR. Een deel hiervan betreft de rassen die niet werden aangemeld voor herregistratie.

Bouw nieuwe website Raad voor plantenrassen

In het verslagjaar is het project Bouw nieuwe website Raad voor plantenrassen vrijwel volledig afgerond. In het voorjaar van 2023 gaat de nieuwe website live. De nieuwe website heeft meer capaciteit o.a. om goed te kunnen werken met digitale aanmeldmodules. Verder is aandacht besteed aan indeling, de bereikbaarheid/zichtbaarheid van de meest gebruikte pagina's en is danig gesnoeid in de teksten. Ook is de webpagina zo ingericht dat deze voldoet voor het gebruik door visueel beperkten en is gebruik gemaakt van het nieuwe beeldmerk van de Raad.

Platform Intellectuele eigendom

Op initiatief van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) is in 2018 het "Platform Intellectuele Eigendom" opgericht (I.E.-Platform). Het I.E.-Platform is een strategisch overlegorgaan, vormgegeven via een stuurgroep, dat verbinding legt tussen I.E.-registrerende organisaties, Kamer van Koophandel, beleid en intermediaire organisaties zoals brancheverenigingen en aan de overheid gelieerde agentschappen. Het platform ontwikkelt een gezamenlijke strategie om ondernemend Nederland I.E.-bewust te maken. De Raad voor plantenrassen is één van de partners. Er hebben zich in 2022 t.a.v. het platform voor de Raad geen bijzondere ontwikkelingen voorgedaan.

Verlenging kwekersrecht voor houtige siergewassen

In 2021 is de Communautaire kwekersrechtverordening gewijzigd. Hierbij is de beschermingsduur van bolgewassen en veel houtige siergewassen voor

Communautair kwekersrecht verlengd tot 30 jaar. Met een wijziging in de Nederlandse regelgeving heeft de Raad deze verlenging ook op nationaal niveau doorgevoerd. Deze wijziging betrof met name houtige siergewassen.

Vernieuwing website Rassenlijst bomen

Dankzij een methodiekenproject dat is uitgevoerd door CGN (Centrum Genetische Bronnen Nederland) is de website van de Rassenlijst bomen in 2022 vernieuwd. De website is gemoderniseerd, teksten zijn geredigeerd en toegankelijker gemaakt en er is een nieuw beeldmerk. Ook heeft het aanmelden van een nieuwe opstand een prominenter plek gekregen en wordt ingegaan op de taken van de Raad en CGN m.b.t. de Rassenlijst bomen en de samenwerking. Voor promotionele en communicatieve doeleinden is een film ontwikkeld die uitleg geeft over de Rassenlijst bomen. Deze film is op de homepage geplaatst.

Aanmeldersoverleg

Er heeft in het verslagjaar geen aanmeldersoverleg plaatsgehad.

Digitaal aanmelden (t.b.v. kwekersrecht/toelating)

In 2022 werd ca. 80% van de meldingen digitaal ingediend. In 2021 was dit nog ca. 50%.

4. Verlening kwekersrecht voor sier-, groente- en landbouwgewassen

Nederland kent al ruim 75 jaar een bijzondere vorm van intellectuele eigendomsbescherming voor de ontwikkelaars van nieuwe plantenrassen, het zogenaamde kwekersrecht. Deze vorm van intellectuele eigendomsbescherming is sinds 1961 geregeld in een internationaal verdrag (UPOV-verdrag), waaraan Nederland van begin af aan is gebonden. Mede ter uitvoering van het voornoemde verdrag zijn de criteria voor toekenning van een kwekersrecht bij en krachtens de wet geregeld. Onder meer moet uit onderzoek te velde of in de kas blijken dat het beoogde nieuwe ras onderscheidbaar (Distinct, D), homogeen (Uniform, U) en bestendig (Stable, S) is. Dit onderzoek duurt 1 tot 3 jaar, afhankelijk van de aard van het gewas. In bijzondere gevallen kan de duur van het onderzoek langer zijn. Daarnaast is een voorwaarde voor verlening van het kwekersrecht dat een ras nieuw moet zijn en een goedgekeurde naam moet hebben.

Naast het nationale kwekersrechtstelsel neemt het Communautaire kwekersrechtstelsel sinds 1995 een steeds belangrijker plaats in, waardoor het beroep op het nationale stelsel is verminderd. Niettemin blijft er behoefte te blijven bestaan aan nationale kwekersrechten.

De belangrijkste redenen daarvoor zijn:

1. Voordat teeltmateriaal van rassen van landbouw- en groentegewassen in de handel mag worden gebracht, moeten de betrokken rassen zijn toegelaten (een verplichting vanuit de Communautaire regelgeving). Dit geschiedt op nationaal niveau. Die toelating gebeurt op basis van hetzelfde DUS-onderzoek dat voor kwekersrechtverlening van toepassing is. Dientengevolge kan dat onderzoek voor beide doeleinden worden gebruikt, wat in de landbouw- en groentegewassen veelal gebeurt. In de meeste gevallen wordt voor die rassen nadien ook een Communautair kwekersrecht verleend, wederom gebaseerd op het eerdere DUS-onderzoek. Overigens moet voor toelating van rassen van landbouwgewassen ook nog cultuur- en gebruikswaardeonderzoek worden uitgevoerd.
2. Een andere reden ligt in het feit dat men de Communautaire jaarcijzen na verloop van tijd niet meer vindt opwegen tegen het beschermde belang. Door ook een nationale titel te hebben kan men na afloop – of na vrijwillige opgave van het

Communautaire recht - terugvallen op het Nederlandse kwekersrecht, waar geen jaarcijzen in rekening worden gebracht.

3. Voor sommige siergewassen is Nederland het belangrijkste distributieland van teeltmateriaal in de Europese Unie. Als gevolg daarvan volstaan sommige kwekers met kwekersrechtelijke bescherming in Nederland, omdat zij hun rechten kunnen handhaven via de handelsstromen die via Nederland lopen.
4. De aanvraagkosten voor een nationaal kwekersrecht zijn lager. Ook is er een verschil in jaarcijzen. De jaarcijns voor een Europees kwekersrecht € 330, terwijl dit tarief voor een nationaal kwekersrecht op nul is gesteld. Zie onderstaande tabel met een kostenoverzicht:

Tarieven 2022	Nationaal	Communautair
Aanvraagkosten aanvraag op papier	€ 450	€ 800
Aanvraagkosten online aanvraag	€ 253	€ 450
Jaarcijns	€ 0	€ 330
DUS onderzoek kosten *** (toelichting)		
Overname DUS rapporten	€ 320	€ 320
Kosten opstarten bezwaarprocedure	€ 0	€ 1500

Toelichting *** De DUS-onderzoekskosten voor een Communautair kwekersrecht zijn – afhankelijk van het gewas - over het algemeen iets lager dan die voor een nationaal kwekersrecht. Dit komt omdat het Community Plant Variety Office de DUS-onderzoekskosten berekent aan de hand van een gewogen gemiddelde van de kostprijzen van alle entrusted EU-onderzoekstations.

Trends

Om mogelijke trendmatige ontwikkelingen te onderkennen volgen hieronder enkele tabellen met aantallen van aanvragen en verleningen van nationaal- en Communautair kwekersrecht.

	Nationaal kwekersrecht 2016 t/m 2022		
	Aanvragen	Verleningen	van kracht
2016	803	587	8.030
2017	761	666	8.396
2018	792	710	8.589
2019	767	620	8.919
2020	836	634	9.464
2021	837	623	9.649
2022	684	622	8.396

	Communautair kwekersrecht 2016 t/m 2022		
	Aanvragen	Verleningen	van kracht
2016	3.299	2.980	25.148
2017	3.422	2.865	25.914
2018	3.554	2.757	27.757
2019	3.525	3.188	28.227
2020	3.427	2.978	29.043
2021	3.480	2.859	29.505
2022	3.193	2.964	30.652

Uit de cijfers blijkt dat:

- a) Het aantal aanvragen voor nationaal kwekersrecht in 2022 licht is afgenomen t.o.v. vorig jaar, met name in de sector siergewassen.
- b) In 2022 is ook het aantal aanvragen voor Communautair kwekersrecht afgenomen, met name in de sector siergewassen.
- c) De duur van het onderzoek kan per aanvraag verschillen. Daarom is geen directe relatie te leggen tussen het aantal aanvragen in een gegeven jaar en het aantal verleningen in één van de navolgende jaren.

Overname (verkoop) DUS-rapporten door de Raad aan andere landen

Kwekersrechtverlening en toelating van een plantenras in het NRR gebeurt op basis van hetzelfde DUS-onderzoek. Dientengevolge kan het DUS-rapport voor beide doeleinden worden gebruikt. Daarnaast kunnen de DUS-rapporten worden overgenomen door buitenlandse autoriteiten die aldaar kwekersrecht kunnen verlenen of het ras kunnen toelaten. Hierdoor kan de aanvrager gebruik maken van dezelfde onderzoeksresultaten zodat niet opnieuw een DUS-onderzoek hoeft plaats te vinden.

Overname DUS-rapporten Raad in 2022			
Sector		Overnemende landen (top 4)	
Groentegewassen	316	Servië	68
Landbouwgewassen	88	Engeland	57
Siergewassen	6	Rusland	45
Totaal	410	Turkije	43

Ter vergelijking: van het CPVO werden in 2022 550 rapporten overgenomen. De top 4 van landen die rapporten overnamen van het CPVO waren Colombia, Brazilië, Ecuador en Canada.

Nationale aanvragen kwekersrechtenaanvragen uitgesplitst per gewasgroep:

Nationale kwekersrecht aanvragen per gewasgroep 2016 t/m 2022				
Jaar	Siergewassen	Landbouwgewassen	Groentegewassen	Totaal
2016	232	82	486	800
2017	175	80	506	761
2018	189	82	520	791
2019	173	84	510	767
2020	214	94	528	836
2021	213	95	529	837
2022	161	70	453	684

Aanvragen kwekersrecht True Potato Seeds (TPS)

Er zijn in 2022 4 aanvragen voor kwekersrecht ontvangen voor rassen van True Potato Seeds (aardappelen uit zaad). Daarnaast liggen de onderzoeksgegevens van in voorgaande jaren afgeronde aanvragen van TPS-rassen klaar om te worden vastgelegd in een DUS-rapport. Het opmaken van het DUS-rapport moet wachten totdat er een technisch protocol is ontwikkeld voor TPS-rassen. Het overleg hierover vanuit de onderzoekstations van de Lidstaten van de EU loopt nog.

Onder de rassen van sier-, fruit-, landbouw- en groentegewassen waarvoor in 2022 kwekersrecht werd aangevraagd, bevonden zich geen genetisch gemodificeerde organismen (GMO's).

Aanvragen kwekersrecht hennepassen

In het verslagjaar is voor 19 hennepassen kwekersrecht aangevraagd. Deze hennepassen worden geteeld t.b.v. de productie van inhoudstoffen en mogen op grond van de Opiumwet niet

worden toegelaten tot het handelsverkeer in Nederland. Zie hierna onder 5 het beleid voor toelating van hennepassen.

5. Toelating van groente-, landbouw-, fruitgewassen en houtopstanden

Op grond van de regelgeving van de Europese Unie mag van landbouw-, groente- en fruitgewassen uitsluitend teeltmateriaal van toegelaten rassen worden verhandeld. Bij rassen van landbouw- en groentegewassen moeten tevens zogenaamde instandhouders van de toegelaten rassen in het NRR worden geregistreerd. Een instandhouder is een persoon of bedrijf die het ras in zijn oorspronkelijke identiteit in stand houdt.

Ook voor de verhandeling van teeltmateriaal van bosbouwgewassen voor bosbouwkundige doeleinden geldt dat het teeltmateriaal afkomstig moet zijn van toegelaten rassen of opstanden. De toelating van rassen en opstanden is een taak van de Lidstaten. In Nederland gebeurt dit op grond van de ZPW 2005 en onderliggende regelgeving door de Raad. Onder de rassen, waarvoor in 2021 toelating werd aangevraagd, bevonden zich geen GMO's.

a) *Groentegewassen*

Rassen van groentegewassen worden toegelaten nadat uit onderzoek is gebleken dat deze een zelfstandig ras (DUS) zijn. Voor rassen van groentegewassen beperkt het onderzoek voor toelating zich tot een zogenaamd DUS-onderzoek.

b) *Landbouwgewassen*

Rassen van landbouwgewassen worden toegelaten nadat uit onderzoek is gebleken dat zij een zelfstandig ras (DUS) zijn en voldoende cultuur- en gebruikswaarde (VCU) bezitten.

Aanvragen toelating (registratie in NRR) – 2016 t/m 2022			
Jaar	Landbouwgewassen	Groentegewassen	Totaal
2016	251	676	927
2017	248	699	947
2018	350	790	1.140
2019	332	801	1.133
2020	265	842	1.107
2021	230	662	892
2022	252	717	969

Aanvragen toelating True Potato Seeds (TPS)

Er zijn in 2022 4 aanvragen ontvangen voor toelating tot de Rassenverkeerslijst voor een ras van TPS (aardappels uit zaad). Rassen van TPS kunnen nog niet worden toegelaten omdat het technisch protocol TPS nog niet is vastgesteld.

Daarnaast is het Cultuur- en Gebruikswaarde Onderzoek (CGO) voor TPS in ontwikkeling. Onlangs is besloten om CGO voor TPS uit te voeren op basis van knollen (van TPS) indien duidelijk is dat de zaailingen worden gebruikt voor de productie van pootgoed en dat bij deze rassen de productie van consumptie- of zetmeelaardappelen plaatsvindt op basis van planten uit pootgoed.

Hennepassen

In Nederland worden enkel hennepassen toegelaten die bestemd zijn voor de productie van vezelhennep en een thc-gehalte hebben lager dan 0,3%. Er zijn in 2022 geen aanvragen ingediend voor hennepassen voor toelating (t.b.v. de productie van vezel).

c) *Fruitgewassen*

In het register van rassen van fruitgewassen stonden in het verslagjaar ca. 1.050 rassen van fruitgewassen vermeld met een “officiële beschrijving” (vermeld als “a-ras”, met officiële DUS-beschrijving) en ca. 650 rassen met een “officieel erkende beschrijving” (vermeld als “b-ras” met beschrijving op TQ-niveau). In het laatste geval (b-rassen) gaat het om rassen die door verhandeling van oudsher bekend zijn. Dit aantal is vrijwel ongewijzigd t.o.v. vorig jaar.

d) *Bosbouwgewassen (houtopstanden)*

De Raad is op grond van de ZPW 2005 bevoegd om te beslissen op aanvragen om toelating van opstanden van bosbouwgewassen. Dit zijn opstanden van één van de 47 boomsoorten die genoemd staan in de Bosbouwrichtlijn. Alle overige opstanden van boom- en struiksoorten die niet vallen onder de Bosbouwrichtlijn worden aangeduid als niet-richtlijnsoorten. Voor deze soorten heeft de Raad geen wettelijke verantwoordelijkheid; deze worden daarom enkel “aanbevolen” door de Raad.

Formeel is een opstand gedefinieerd als “een groep van tenminste 30 bij elkaar staande bomen”. Een opstand wordt op uiterlijke kenmerken beoordeeld en op basis van deze uiterlijke kenmerken vermeld in de Rassenlijst bomen. Vermelding in de Rassenlijst bomen heeft plaats in de categorie ‘van bekende origine’ (SI), ‘geselecteerd’ (S) of ‘gekeurd’ (zaadgaarden) (Q). Naderhand kunnen toegelaten opstanden worden opgewaardeerd naar de categorie ‘getoetst’ (T) als uit nadere proeven blijkt dat hun waardevolle kenmerken ook genetisch zijn bepaald.

Procedureel

De adviescommissie Rassenlijst bomen adviseert de Raad over de toelating en aanbeveling van opstanden in de Rassenlijst bomen. De adviescommissie bestaat uit deskundigen die afkomstig zijn uit de diverse geledingen van de bosbouwsector (uitgangsmateriaal, teelt, handel, gebruikers, koepelorganisatie VBNE). In het verslagjaar is de adviescommissie Rassenlijst bomen 2 maal bij elkaar geweest om de Raad te adviseren over de toelating en aanbeveling van opstanden.

Rassenlijst bomen

Onder verantwoordelijkheid van de Raad wordt de Nationale Rassenlijst bomen samengesteld. De Nationale Rassenlijst bomen bevat een overzicht van de eigenschappen van de toegelaten opstanden van richtlijnsoorten en niet-richtlijnsoorten, waarvan het uitgangsmateriaal van belang is voor de bosbouw. De Nationale Rassenlijst bomen komt voort uit een Communautaire verplichting en heeft zich in de loop der jaren ontwikkeld tot een gezaghebbende bron van informatie voor de beheerders van bos, natuur en landschap en voor iedereen in de bosbouwsector die te maken krijgt met de aanplant van nieuwe bomen.

Toelatingen en aanbevelingen bosbouwopstanden 2022

Van de richtlijnsoorten zijn er 6 opstanden toegelaten: *Tilia cordata* (cat. S), *Fraxinus excelsior* (cat. Q), *Quercus robur* (cat. SI) en 3 opstanden van *Quercus petraea* (cat. SI). Van de niet-richtlijnsoorten is 1 nieuwe opstand aanbevolen: *Juglans nigra* (cat. S). Daarnaast zijn 5 opstanden afgekeurd voor opname op de Rassenlijst: 2 opstanden van *Fagus sylvatica*, 1 opstand van *Castanea sativa* en 2 opstanden van *Quercus robur*.

Rassenlijst bomen digitaal

De Nationale Rassenlijst bomen wordt in digitale vorm uitgegeven, zodat deze regelmatig kan worden geactualiseerd. De Rassenlijst bomen kan kosteloos via de website worden geraadpleegd. In 2022 is twee keer een update van de Rassenlijst

gepubliceerd op de website. In Forematis, de gezamenlijke digitale EU Rassenlijst bomen, kunnen toegelaten opstanden van richtlijnsoorten van alle EU-Lidstaten worden ingezien.

6. Het identiteitsonderzoek (DUS-onderzoek) en het Cultuur- en gebruikswaarde-onderzoek (CGO)

Identiteitsonderzoek (DUS-onderzoek)

Het merendeel van het identiteitsonderzoek (relevant voor zowel kwekersrecht als toelating) wordt in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de Raad uitgevoerd door Naktuinbouw. Voor een klein aantal gewassen wordt het DUS-onderzoek door buitenlandse onderzoeksinstellingen verricht. De onderzoekende instellingen rapporteren aan de Raad.

Cultuur- en gebruikswaarde-onderzoek (CGO) in landbouwgewassen

De regie voor de uitvoering van het onderzoek naar cultuur- en gebruikswaarde van landbouwrasen ligt bij het bedrijfsleven. Door middel van zogenaamde CGO-protocollen bepaalt de Raad de voorwaarden waaraan het onderzoek moet voldoen en de minimumnormen waaraan de onderzochte rassen onder Nederlandse teeltomstandigheden moeten voldoen. Namens de Raad wordt toezicht en controle gehouden op de uitvoering van het onderzoek door Naktuinbouw. Samen met de uitkomst van het DUS-onderzoek is het resultaat van het CGO bepalend voor de toelating van landbouwrasen.

In zijn beleid ten aanzien van de cultuur- en gebruikswaarde beperkt de Raad zich tot eigenschappen die van belang zijn voor een duurzame teelt in het algemeen (zoals resistenties ter voorkoming van grootschalige aantasting door ziekten) en eigenschappen die risico's voor de volksgezondheid kunnen inhouden. In 2021 heeft de Raad diverse CGO-protocollen geactualiseerd en vastgesteld.

Vaststelling van rasbenamingen

In het DUS-onderzoek worden de kenmerken van een ras beschreven in een rasbeschrijving. Tijdens of na afloop van het DUS-onderzoek krijgt het ras een door de Raad vastgestelde benaming. Hiermee krijgt het ras zijn identiteit. Vervolgens kan het ras worden toegelaten en/of krijgt het kwekersrecht en wordt het ingeschreven in het NRR. De Raad toetst de naamvoorstellen op hun geschiktheid. Indien een voorgestelde rasbenaming niet aan de daarvoor gestelde regels voldoet of te veel overeenkomt met een handelsnaam of een merk, wordt het voorstel afgewezen en wordt de aanvrager verzocht een nieuw voorstel in te dienen. Doorgaans wordt een rasbenaming tegelijkertijd met de beslissing omtrent de verlening van het kwekersrecht of de toelating vastgesteld.

Bosbouw

Aanvragen voor de toelating van bosbouwopstanden worden ingediend door de eigenaren en/ of beheerders van opstanden. Een opstand waarvoor toelating wordt aangevraagd wordt beoordeeld door het Centrum voor Genetische Bronnen Nederland (CGN) op uiterlijke kwaliteit. In verband met een mogelijke opwaardering in de klasse 'getoetst' voert het CGN in opdracht van- en gefinancierd door de Raad nader CGO-onderzoek uit.

7. Procedurele aangelegenheden

- a) In eerdere jaarverslagen werd gemeld dat de Raad in 2014 op verkeerde gronden een kwekersrecht heeft verleend voor het tulpenras Strong Strike. De Raad heeft dit onrechtmatig verleende kwekersrecht ingetrokken. Hiertegen heeft belanghebbende beroep aangetekend bij de Rechtbank Den Haag. In het verslagjaar heeft de Rechtbank

uitspraak gedaan in deze zaak en heeft daarbij geoordeeld dat de Raad het kwekersrecht op juiste gronden heeft ingetrokken. Stand van de procedure is nu als volgt:

1. Omdat de Rechtbank vonnis heeft gewezen was de weg vrij voor de Raad om kwekersrecht te verlenen aan de – naar de mening van de Raad - rechtmatige eigenaar. Tegen dit verleningsbesluit is inmiddels beroep ingesteld.
 2. Tegen voormeld vonnis van de Rechtbank Den Haag is door belanghebbende hoger beroep ingesteld bij het Hof Den Haag.
- b) Bij een aanvraag van 28 augustus 2020 voor kwekersrecht van het kandidaat ras Manilla (tulp) werd de eigendom van het kandidaatras betwist door een derde-belanghebbende. Deze heeft zich bij de Raad gemeld met een verkoopovereenkomst waaruit (naar zijn mening) geconcludeerd kan worden dat niet de aanmelder – maar hij de eigenaar is van het kweekproduct. De aanmelding is recent side by side opgeplant naast het materiaal van de derde partij die stelt dat hij de eigenaar is van het materiaal van de aanmelding. Mochten beide kweekproducten niet onderscheidbaar zijn dan zal de Raad - in het kader van de aanvraagprocedure - moeten oordelen wie de eigenaar is van het kweekproduct omdat alleen de rechtmatige eigenaar in aanmerking komt voor kwekersrecht.

8. Betrokkenheid bij wettelijke kwekersrechtstelsels andere landen

Nederland speelt een belangrijke rol bij het delen van kennis op het gebied van kwekersrecht en DUS-onderzoek. Nederland is een koploper op dit gebied en heeft een goed ontwikkeld systeem met veel kennis van zowel de procedure, het technisch onderzoek, de juridische aspecten en de impact van het kwekersrecht.

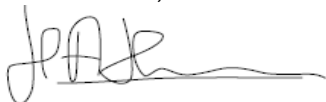
Vanuit LNV wordt jaarlijks een bedrag ter beschikking gesteld vanuit het Toolboxprogramma om deze kennis te delen met andere landen in de wereld en de aldaar ontluikende kwekersrechtstelsels te faciliteren, te ondersteunen en promoten. Deze open houding is gebaseerd op het idee dat de wereld profiteert van de beschikbaarheid van goede plantenrassen.

Hiertoe worden door Nederland delegaties uit andere landen ontvangen en soms gaan specialisten/ deskundigen vanuit Nederland naar deze landen toe.

In dit kader zijn de secretaris en de plv. secretaris van de Raad in het verslagjaar betrokken geweest bij de ondersteuning en promotie van kwekersrechtstelsels in Kazachstan, Egypte, Tanzania/Zanzibar, Filippijnen en Nigeria.

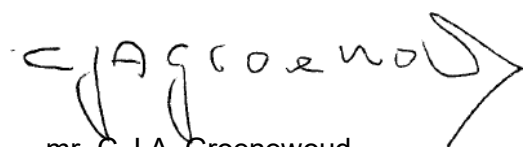
Wageningen, 7 april 2023,

De voorzitter,

mr. ing. H.A. Harmsma

De secretaris,

mr. C.J.A. Groenewoud